

Acta Juris Stetinensis

2022, nr 4 (vol. 40), 333–337
ISSN (print) 2083-4373 ISSN (online) 2545-3181
DOI: 10.18276/ais.2022.40-20

Agata Szwed
mgr
Uniwersytet Szczeciński
e-mail: agata.szwed@usz.edu.pl
ORCID: 0000-0002-3836-3646

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „25 lat Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości Unii Europejskiej”

Szczecin, 28 stycznia 2022 roku

W dniu 28 stycznia 2022 r. na platformie MS Teams odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa zatytułowana „25 lat Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości Unii Europejskiej”, której organizatorem był Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

W 2022 roku mija 25 lat od przyjęcia traktatu z Amsterdamu, którego przepisy ukonstytuowały przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej, wyznaczając ramy dla polityki migracyjnej Unii Europejskiej. Organizowana konferencja dała możliwość podsumowania, ale też zdiagnozowania wyzwań dla europejskiej polityki migracyjnej i ochrony granic. Obrady objęły takie zagadnienia, jak: zarządzanie granicami Unii Europejskiej, zarządzanie migracją regularną, problematyka udzielania ochrony międzynarodowej obywatelom państw trzecich, powroty obywateli państw trzecich do krajów pochodzenia i problem migracji nieregularnej.

Konferencję otworzył dr hab. Wojciech Staszewski, prof. US, prodziekan ds. studenckich Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, który wprowadził uczestników w problematykę związaną z utworzeniem i funkcjonowaniem

przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej. Kolejno głos zabrała dr hab. Anna Kosińska, prof. US, która przywitała wszystkich uczestników oraz gości. Konferencja składała się z trzech paneli dyskusyjnych.

Pierwszy panel moderowany był przez dra hab. Wojciecha Staszewskiego, prof. US. Na początku swoje wystąpienie zatytułowane *Ewolucja ochrony cudzoziemców w prawie unijnym* zaprezentowała dr Anna Dąbrowska, LL.M. (UTH Radom). Omówiła początki współpracy międzyrządowej państw europejskich skierowanej na wypracowanie zasad traktowania cudzoziemców, następnie postanowienia Traktatu o Unii Europejskiej, które stanowiły otwarcie drogi do przyjęcia prawodawstwa europejskiego regulującego prawa i wolności obywateli UE i cudzoziemców. Prelegentka przybliżyła także poszczególne etapy budowania wspólnego europejskiego systemu azylowego oraz akty prawne mające na celu jego wdrożenie.

Następny referat na temat *Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w zderzeniu z populizmem prawnym* wygłosiła dr hab. Brygida Kuźniak (UJ). Przedstawiła zagadnienia związane z funkcjonowaniem zjawiska populizmu wobec prawa międzynarodowego, w tym prawa organizacji międzynarodowych, a także prawa organizacji integracyjnej. Pochyliła się również nad analizą sprzężenia zwrotnego między prawem międzynarodowym jako antytezą populizmu. Podkreśliła, że funkcjonowanie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w UE to proces wymagający szczególnego wzajemnego zaufania współpracujących aktorów.

Kolejno głos zabrała mgr Agata Szwed (US) z wystąpieniem *Wpływ pandemii koronawirusa na zjawisko migracji w Unii Europejskiej*, którego celem była analiza wpływu pandemii koronawirusa na zjawisko migracji w UE, a także zbadanie charakteru zmian zjawiska migracji jako takiego w odniesieniu do poszczególnych grup społecznych – pracowników migrujących i osób poszukujących międzynarodowej ochrony. Na koniec przedstawiła skutki zmian w zjawisku migracji w UE, jakie mogą nastąpić w najbliższych latach.

Jako ostatni wystąpił mgr Bartosz Pacholski (US), który omówił *Działania agencji Frontex podczas kryzysu migracyjnego na granicy Białorusi z Unią Europejską*. Rozpoczął od przedstawienia podstaw prawnych, celów i zadań przedmiotowej agencji, ze szczególnym uwzględnieniem uprawnień do podjęcia działań na granicach zewnętrznych. Odniósł te kwestie do praktycznych sytuacji na granicy Białorusi z Litwą, Łotwą i Polską, które miały miejsce od połowy 2021 roku.

Drugi panel konferencji moderowała dr hab. Anna Doliwa-Klepacka, prof. UwB. Jako pierwszy głos zabrał dr Rafał Kuligowski (US), prezentując referat zatytułowany *Zatrzymanie obywatela państwa trzeciego na podstawie art. 8 Dyrektywy 2013/33 w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*. Prelegent przedstawił podstawy prawne obowiązujące w prawie unijnym i krajowym w kwestii możliwości zatrzymania obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca,

który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do którego nie została jeszcze podjęta ostateczna decyzja. Odniośł te regulacje prawne do konkretnych spraw rozstrzygniętych przed TSUE.

Kolejny swój referat zatytułowany *O środkach zaskarżenia w postępowaniach dublińskich – od Konwencji Dublińskiej do Paktu o Migracji i Azylu* przedstawiła dr Katarzyna Strąk (INP PAN). Poruszyła – w sposób przekrojowy – zagadnienia związane z możliwością wniesienia zaskarżenia na państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca.

Następnie głos zabrał dr Stanisław Dubaj (UP Zamość) z referatem na temat *Aprecjacja ośrodków dla cudzoziemców w Polsce*. Omówił dwa rodzaje ośrodków dla cudzoziemców w Polsce (otwarte i zamknięte), ich lokalizację oraz zasady funkcjonowania, a także podjął problem sekurytyzacji migracji i jego skutków dla działalności tych ośrodków w dobie kryzysu na granicy polsko-białoruskiej.

Czwarte wystąpienie *Migracja do Unii Europejskiej w kontekście zwalczania terroryzmu* zaprezentowała dr Magdalena Matusiak-Frącczak (UŁ). Poruszyła w nim problemy związane ze zwalczaniem terroryzmu w UE uwidaczniające się w zjawisku migracji: zabezpieczenie przed wykorzystywaniem szlaków migracyjnych przez samych terrorystów, finansowanie działalności terrorystycznej ze środków uzyskiwanych przez organizatorów nielegalnej migracji, możliwości ekstradycji migrantów powiązanych z terroryzmem, możliwość pozbawienia obywatelstwa uzyskanego przez migranta, w przypadku którego następnie ustalono powiązanie z działalnością terrorystyczną. Prowadzone badania autorka oparła m.in. na orzecznictwie TSUE.

Na zakończenie panelu wystąpiła dr hab. Monika Szwarc, prof. INP PAN, przedstawiając referat *25 lat prawa karnego Unii Europejskiej – w poszukiwaniu (straconego) wzajemnego zaufania*. Swoje rozważania skupiła na prawie karnym UE, zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa (art. 67 ust. 3 TFUE), współpracy sądowej w sprawach karnych, korpusie przestępstw europejskich, wzajemnym uznawaniu w sprawach karnych, harmonizacji prawa karnego procesowego oraz ograniczeniu wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych.

Trzeci panel konferencji moderowany był przez dr hab. Annę Kosińską, prof. US. Pierwsze wystąpienie *Transpozycja funkcji kontrolnych granic Unii Europejskiej* zaprezentowała dr Anna Moraczewska (UMCS). Odniosła się do pojęcia transpozycji, omówiła dwa wymiary kontroli współczesnych granic (tradycyjny wymiar terytorialny i innowacyjny wymiar przestrzenny), zmienne warunkujące wahania mobilności osób, charakter decyzji w zakresie zarządzania granicami,

a także systemy kontroli w cyberprzestrzeni oraz kontrole i bariery na granicach wewnętrznych UE.

Następnie dr Anna Szachon-Pszenny (KUL) podzieliła się swoimi rozważaniami *Strefa Schengen jako najważniejsza/integralna część PWBIS i realizacja jej zasad w warunkach pandemii*. Omówiła genezę i etapy rozwoju strefy Schengen i zasady przekraczania jej granic, włączenie *acquis* Schengen do prawa UE, rozwój dorobku Schengen w prawie UE. Pochyliła się także nad pytaniem, czy pandemia COVID-19 stanowi największy kryzys „obszaru bez granic”, a także nad zagadnieniem unijnego cyfrowego zaświadczenia COVID-19.

Kolejno dr hab. Anna Doliwa-Klepcka, prof. UWb, przedstawiła referat zatytułowany *Przywracanie kontroli granicznej w Strefie Schengen – aktualne wyzwania*. Wskazała genezę regulacji prawnych pozwalających na tymczasowe przywracanie kontroli granicznych w strefie Schengen oraz wyróżniła trzy podstawy takich rozwiązań znajdujących się w kodeksie Schengen: w przypadku poważnego zagrożenia porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego na czas przewidywalnych, nadzwyczajnych wydarzeń lub w przypadku bezpośredniego zagrożenia wymagającego natychmiastowego działania oraz w sytuacji zagrażającej ogólnemu funkcjonowaniu Strefy Schengen w przypadku utrzymujących się poważnych niedociągnięć dotyczących granic zewnętrznych. Celem referatu była analiza dotychczasowych doświadczeń oraz postulowanych zmian w tym zakresie w świetle aktualnych wyzwań.

Następnie głos zabrala dr hab. Anastazja Gajda, prof. SGH, która omówiła temat *Wykorzystywanie systemów sztucznej inteligencji (SI) na zewnętrznych granicach Unii Europejskiej. Możliwości, zagrożenia i wyzwania*. Celem referatu było ukazanie – z jednej strony – w jaki sposób zastosowanie systemów SI na granicach może stwarzać znaczące zagrożenia, zwłaszcza w zakresie ochrony danych osobowych i prywatności, a z drugiej strony – wskazanie wyraźnych korzyści, które może przynieść ostrożne wdrażanie i wykorzystywanie SI w celu kontroli granic.

Ostatni referat *Eksternalizacja reżimu granicznego UE na przykładzie Turcji* wygłosił dr hab. Maciej Cezar (UWr). Na początku zdefiniował pojęcie sekurytyzacji i eksternalizacji, a następnie omówił ewolucję reżimu migracyjnego i granicznego Turcji wraz z dostosowaniem ram prawnych do wymogów UE. Przedstawił także kwestię kontroli i ochrony granic Turcji w świetle najnowszych wyzwań.

W ramach każdego panelu, po wystąpieniach referentów, odbywała się dyskusja. Podsumowania obrad dokonała dr hab. Anna Kosińska, prof. US, która podziękowała prelegentom oraz uczestnikom konferencji za przedstawienie wyników badań oraz wymianę poglądów na temat 25 lat funkcjonowania Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

CYTOWANIE

Szwed A., *Ogólnopolska konferencja naukowa „25 lat przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej”, Szczecin, 28 stycznia 2022 roku*, „Acta Iuris Stetinensis” 2022, nr 4 (vol. 40), 333–337, DOI: 10.18276/ais.2022.40-20.